

«La vida espiritual és profundament humana»

El psiquiatre Jordi Font va impulsar la Fundació Vidal i Barraquer fa 50 anys

Carme Munté

La Fundació Vidal i Barraquer celebra 50 anys. Impulsada pel jesuïta Jordi Font i Rodon, i dos col·legues més (Antoni Bobé, i Ramon Ferrer *o.h.*), va néixer en un primer moment per atendre un col·lectiu (capellans i religiosos) amb mancances d'atenció adequada en les dificultats psicològiques i psicopatològiques. Al llarg dels anys, ha anat eixamplant els serveis al conjunt de la societat, i ha sumat al camp de l'assistència, el de la docència i la recerca.

Per què religiosos i sacerdots han de treballar la part psicològica?

Tota persona que viu l'espiritualitat la viu psicològicament. La vida espiritual i religiosa està vehiculada per la vida psicològica. No tenim dos cervells, un per a la vida espiritual i l'altre per a la vida humana. La vida espiritual és profundament humana. L'experiència madurativa de la persona es fa emocionalment, cognitivament i espiritualment. Es produeix concomitantment, en la mateixa ment, en el mateix cervell, en les mateixes neurones, però naturalment amb un destí i intencionalitat diferent. En la vida espiritual es viu una realitat que va més enllà de les realitats psicològiques, físiques, que ens transcendeix.

Aquesta vessant és el que diferencia la Fundació d'altres serveis?

Penso que sí, tant des del punt de vista assistencial com docent com de recerca, el que ens especifica, a més de voler fer un treball a fons en totes les dimensions de la persona humana, és el fet de tenir en compte també l'espiritual. El nostre model és biològic, psicològic i social amb la dimensió humana espiritual. Al cap i a la fi, la dimensió espiritual, com diuen els antropòlegs, emergeix de la mateixa naturalesa de l'ésser humà. És a dir, allò que ens especifica és que tendim cap a la transcendència, cap a aquesta realitat que se'ns escapa. Per això mateix, estem oferint des de fa 11 anys un Postgrau d'Acompanyament Espiritual (PAE) i aquest serà el tercer any del Màster d'Espiritualitat Transcultural (MET).

Fa una certa por en l'Església endinsar-se en la part psicològica?

Tota institució i també l'Església té por davant del risc d'avançar en allò que és desconegut. Treballar en el coneixement profund de la psicologia humana, el treball psicoanalític del món interior, del món inconscient, fa por perquè poden aparèixer aspectes desconeguts que ens estaven enganyant sense adonar-nos-en. Els mestres de la sospita feien por i continuen fent-ne. Per això, les institucions, i parlo en general, fins i tot

Agustí Codinach



«El càncer pot tenir una gènesi de tipus biològica però també psicològica»

també algunes de científiques, no es fien (tenen por) d'allò que no poden objectivar empíricament, que no poden fer passar pel laboratori.

Com es plasma aquesta por en la societat?

La crisi actual posa en evidència la por que hi ha en les societats (polítiques, econòmiques, religioses...) a deixar-se interpel·lar de veres. És a dir, a sortir individualment i col·lectivament de l'egocentrisme primerenc i obrir-se a l'altre. En darrer terme, és en aquesta obertura a l'alteritat on podem trobar no la solució de recepta, però sí el camí per superar les diferències, els desencontres, la manca de diàleg...

L'any 1999 vostè va publicar *El malestar en les societats del benestar* (Col·lecció Quaderns de la Fundació Joan Maragall).

Sí, i crec que és ben actual. A la nostra societat, ja sigui de manera individual o col·lectiva, estem mancats de la capacitat del que podríem dir fer el dol, que vol dir acceptar el sofriment que comporta el fet de superar les dificultats de la vida i anar endavant progressant individualment i com a espècie...! Potser farem molts i bons progressos científics i tècnics però no farem avançar madurament la humanitat.

No és una societat madura la nostra?

Estem madurant a empentes i rodolons. En moments de crisi com l'actual es veu la manca de maduresa en aspectes fonamentals si bé en altres hi ha persones i col·lectius ben esperançadors!

Com afecta els adolescents?

Les circumstàncies externes —familiars i socials— poden facilitar el fet d'emmalaltir. La societat proporciona cert entorn «cultural» que no ajuda a madurar: el «tot i de seguida», l'«això és problema de l'altre»... són formes de dir i de fer superficials, que dificulten prendre consciència del que està passant i fer els dols que calen. Davant d'un fet dolorós, no hem de girar full, fer veure que no ha passat res o provar de tapar-ho... no podem negar les pèrdues o carències, hem de pair-les, assimilar-les i reaccionar-hi. Per això, és possible que els joves en una «cul-

tura» del «benestar» sense «malestar» ho visquin amb més dificultat. Fer el dol vol dir saber viure en la depressió quan és sana, com és davant la pèrdua d'un ésser estimat. Hi ha depressions sanes, que no s'haurien de medicar, mentre que n'hi ha de patològiques que poden requerir medicació.

Psicològicament, som més fràgils que els nostres avantpassats?

Potser sí, si entenem per debilitat tenir menys possibilitats de reacció davant dels obstacles. És com quan a una persona li sobrevé una malaltia sense haver estat vacunada, les conseqüències poden ser més greus. Si no estem preparats per fer i acceptar els dols, el dia que n'haguem de fer un, podrà tenir conseqüències tant mentalment com corporalment, perquè ment i cos són una sola realitat. No hi ha cap malaltia corporal que no estigui relacionada amb l'aspecte psicològic.

Totes les malalties tenen un origen psicològic?

No dic que tinguin un origen sinó un component psicològic. Encara que es tracti d'un tumor cerebral, on l'origen primari són unes cèl·lules canceroses, no es pot deslligar el factor psicològic de l'evolució que fa. De càncer, n'hi ha de moltes classes i es dona en persones ben diferents, és una malaltia complexa que pot tenir una gènesi de tipus biològica però també psicològica. Això encara ens costa d'admetre avui dia.

Com ajuden una persona en el discerniment vocacional?

Des del punt de vista de l'aptitud cal tenir en compte les dificultats psicològiques i de relació, entre d'altres, amb què es pot trobar en la vida comunitària, sense una família pròpia, el celibat... Certament és difícil fer amb certesa un pronòstic del futur, perquè les persones anem evolucionant. Així, aspectes que semblaven difícils de superar, pot ser que amb el temps i si hi ha bones relacions amb Déu i amb els altres, millorin, mentre que poden aparèixer nous aspectes que no havien pogut ser detectats. En qualsevol cas, hem de córrer sempre el risc de l'esdevenidor i confiar, perquè si una persona té vocació, el que tindrà sens dubte és confiança amb Déu, fe viscuda, i serà també capaç de despertar confiança en els altres.

Els casos de pederàstia són fruit d'un mal pronòstic?

Al llarg de tota la humanitat, la pederàstia ha existit i existirà, i no hi ha més ni menys casos en el celibatari que en els que no ho són. És una dificultat que pot afectar aspectes només parcials de la personalitat i que es pot manifestar amb el tracte amb nens o adolescents. El que cal fer, si es manifesten i no havien estat detectades, és no posar aquesta persona a treballar i cuidar-se de la canalla, perquè tindrà dificultats, no fàcilment superables encara que sigui possible ajudar-la.